

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే

॥ చతుర్థః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

మనీషితం కైతవమానుషస్య శ్రుత్వా భయక్రోధపరిప్లుతాత్మా ।

కంసశ్చిరం ప్రాగ్భవకాలనేమిః చింతార్ణవే మగ్న ఇవావతస్థే ॥ 4.1 ॥

స దుర్దమానాసురసత్త్వభేదాన్ నేతా సమాహలాయ నృశంసచేతాః ।

ప్రస్థాపయామాస పరైరధృష్యం నందాస్పదం నాథవిహారగుప్తం ॥ 4.2 ॥

కదాచిదంతర్హితపూతనాత్మా

కంసప్రయుక్తా కిల కాపి మాయా ।

నిద్రాపరాధీనజనే నిశీధే

వ్రజం యశోదాకృతిరావివేశ ॥ 4.3 ॥

స్తన్యేన కృష్ణః సహ పూతనాయాః

ప్రాణాన్ పపౌ లుప్తపునర్భవాయాః ।

యదద్భుతం భావయతాం జనానాం

స్తనంధయత్వం న పునర్భూభూవ ॥ 4.4 ॥

నిశమ్య తస్యాః పరుషం నినాదం

రుక్షం యశోదా రుదితం చ సూనోః ।

ససంభ్రమావేగముపేత్య భీతా

తమగ్రహీద్ దుర్దహమాగమానాం ॥ 4.5 ॥

నందశ్చ తీవ్రేణ భయేన సద్యః
 సమేత్య పశ్యన్ననఘం కుమారం |
 తేనైవ తస్య త్రిజగన్నియంతుః
 ప్రాయుంక్త రక్షాం పరమార్థవేదీ || 4.6 ||

గోపాశ్చ సంభూయ గుహోపమాక్షీం
 స్వఘోషనిర్ఘ్రాదితవిశ్వఘోషాం |
 గతాసుమైక్షంత నిశాచరీం తాం
 భీమాకృతిం భైమరథీమివాన్యాం || 4.7 ||

పరశ్శ్లఘైస్తతణశాతితైస్తాం
 విచ్ఛిద్య వింధ్యాచలసానుకల్పాం |
 అనఃప్రవృత్త్యా బహిరాశు నిన్యుః
 క్రవ్యాద్బలీం ప్రాజ్యమివ క్షీపంతః || 4.8 ||

గ్రహాదిదోషాన్ అపహంతుకామా
 గోప్తుః సతాం గోపతయః సమేతాః |
 సువర్ణసూత్రగ్రథితాభిరామాం
 పంచాయుధీమాభరణం బబంధుః || 4.9 ||

రమ్యాణి రత్నాని రథాంగపాణేః
 ఆకల్పతాం నూనమవాప్పువంతి |
 తదంగసంస్పర్శరసాత్ ప్రకామం
 రోమాంచితాన్యంశుగణైరభూవన్ || 4.10 ||

స శాయితః క్షేమవిదా జనన్యా
 పర్యంకికాయాం ప్రరుదన్ కుమారః |
 చిక్షేప తుంగం శకటం పదాభ్యాం
 గాఢాభిఘాతేన గిరీంద్రసారం || 4.11 ||

విదారితస్తస్య పదాగ్రయోగాత్
 వికీర్యమాణో బహుధా పృథివ్యాం |
 శబ్దాయమానః శకటాఖ్యదైత్యః
 సంక్షోభయామాస జగంత్యభీక్షం || 4.12 ||

యదృచ్ఛయోక్తిప్తపదే కుమారే
 శైలోపలక్ష్మ్యే శకటే నిరస్తే |
 సరోజగర్భోపమసౌకుమార్యం
 పస్పర్శ తత్పాదతలం యశోదా || 4.13 ||

అథాంగణే జానుపదాగ్రహస్తైః
 చక్రాయుధే చంక్రమణప్రవృత్తే |
 ప్రాయో ధరితీ పరిషస్వజే తం
 సాపత్రపా సాంద్రరజశ్చలేన || 4.14 ||

నిర్వ్యాజమందస్మితదర్శనీయం
 నీరాజితం కుండలరత్నభాసా |
 నందస్తదానీం న జగామ తృప్తిం
 ముగ్ధాక్షరం ప్రేక్ష్య ముఖం తదీయం || 4.15 ||

విశ్వాని విశ్వాధికశక్తిరేకో
 నామాని రూపాణి చ నిర్మిమాణః |
 నామైకదేశగ్రహణేఽపి మాతుః
 బభూవ కృష్ణో బహుమానపాత్రం || 4.16 ||

తరంగితానుశ్రవగంధమాదౌ
 తస్యాద్భుతం సల్లపితం సఖీభిః |
 వర్ణస్వరాదివ్యవసాయభూమ్నా
 శిక్షావిదాం శిక్షణమగ్ర్యమాసీత్ || 4.17 ||

తమీషదుత్థాయ నిలీనమారాత్
 సంప్రేక్ష్యదంతాంకురచారుహాసం ।
 సనాతనీం దృష్టిమనన్యదృష్టిః
 సానందమాలోకత నందపత్నీ ॥ 4.18 ॥

పదైస్త్రిభిః క్రాంతజగత్తయం తం
 భవ్యాశయా భావితబాలభావం ।
 కరేణ సంగృహ్య కరాంబుజాగ్రం
 సంచారయామాస శనైర్యశోదా ॥ 4.19 ॥

స్థలధృతిం ద్విత్తపదప్రచారాత్
 జానుక్రమే జాతరుచిం కుమారం ।
 భుగ్నే సమావేశ్య వలగ్నభాగే
 స్తన్యం ముదా పాయయతే స్మ ధన్యా ॥ 4.20 ॥

క్రమేణ భూయోఽపి విహారకాంక్షీ
 నందస్య దారైరభినంద్యమానః ।
 నిత్యానుభూతం నిగమాంతభృంగైః
 నిజం పదాబ్జం నిదధే పృథివ్యాం ॥ 4.21 ॥

స సంచరన్ సాధుజనప్రతీపైః
 మా భుజ్యతాం సేయమితీవ మత్వా ।
 చక్రాదిభిః పాదసరోజచిహ్నైః
 ఆముద్రయామాస మహీమనన్యైః ॥ 4.22 ॥

ఆలంబ్య మాతుః కరపల్లవార్గం
 శనైః శనైః సంచరతో మురారేః ।
 బభార చిత్రామివ పత్రరేఖాం
 ధన్యా పదన్యాసమయీం ధరిత్రీ ॥ 4.23 ॥

అకర్మనిఘ్నో భువనాన్యజస్తం
 సంకల్పలేశేన నియమ్య దీవ్యన్ |
 ప్రచారితః ప్రస్నుతయా జనన్యా
 పదే పదే విశ్రమమాచకాంక్ష || 4.24 ||

సురప్రసూనైః సురభీకృతానాం
 ఆరోహణాన్యంగణవేదికానాం |
 తమారురుక్షం తరలాంఘ్రిపద్మం
 ధాతారమారోహయదాశు ధాత్రీ || 4.25 ||

తలేషు తస్యాంగణపాదపానాం
 తాలానుకూలేషు గతాగతేషు |
 వ్రజస్థితాః స్వర్గసదామశృణ్వన్
 దూరోదితాన్ దుందుభితూర్యనాదాన్ || 4.26 ||

య ఏష లోకత్రయసూత్రధారః
 పర్యాయపాత్రాణి చరాచరాణి |
 ఆనర్తయత్యద్భుతచేష్టితోఽసౌ
 ననర్త ఖేలం నవనీతకాంక్షీ || 4.27 ||

గృహేషు దధ్నో మథనప్రవృత్తౌ
 పృషత్కణైరుత్పతితైః ప్రకీర్ణః |
 నిదర్శయామాస నిజామవస్థాం
 ప్రాచీం సుధాశీకరయోగచిత్రాం || 4.28 ||

త్రస్యన్ ముకుందో నవనీతచౌర్యాత్
 నిర్భుగ్నాత్రో నిభృతం శయానః |
 నిజాని నిఃశబ్దదశాం యయాచే
 బద్ధ్వాంజలిం బాలవిభూషణాని || 4.29 ||

ఆరణ్యకానాం ప్రభవః ఫలానాం
 అరణ్యజాతాని ఫలాన్యభీష్పన్ |
 విస్త్రంసిధాన్యాంజలినా కరేణ
 వ్యాధాత్మజాం విశ్వపతిః సిషేవే || 4.30 ||

సుజాతరేఖాత్మకశంఖచక్రం
 తామ్రోదరం తస్య కరారవిందం |
 విలోకయంత్యాః ఫలవిక్రయిణ్యా
 విక్రేతుమాత్మానమభూద్విమర్శః || 4.31 ||

అపూరయత్ స్వాదుఫలార్పణేన
 క్రీడాశిశోర్హస్తపుటం కిరాతీ |
 రత్నైస్తదా కౌస్తుభనిర్విశేషైః
 ఆపూరితం తత్ ఫలభాండమాసీత్ || 4.32 ||

ముపలః ప్రవృత్తం నవనీతచౌర్యే
 వత్సాన్ విముంచంతమదోహకాలే |
 ఉలూఖలే కుత్రచిదాత్తపుణ్యే
 బంధుం సతాం బంధుమియేష మాతా || 4.33 ||

ఆనీతమగ్రే నిజబంధనార్థం
 దామాఖిలం సంహితమప్యపూర్ణం |
 నిరీక్ష్య నిర్విణ్ణధియో జనన్యాః
 సంకోచశక్త్యా స బభూవ బంధ్యః || 4.34 ||

బద్ధం తథా భావయతాం ముకుందం
 అయత్నవిచ్ఛేదిని కర్మబంధే |
 తపస్వినీ తత్యతునీతిరాద్యా
 సవ్రీడమారణ్యకథాసు తస్థౌ || 4.35 ||

ఉలూఖలే ప్రగ్రథితేన దామ్నా
 నిబద్ధమాస్త్రావిలలోలనేత్రం |
 సహసమైక్షంత జనాః సమంతాత్
 ఆలానితం నాగమివానభిజ్ఞాః || 4.36 ||

అనాదరాకృష్టములూఖలం తత్
 యావర్జునౌ శైలనిభౌ బభంజ |
 బభూవతుర్బ్రహ్మసుతస్య శాపాత్
 ముక్తౌ మునేర్యక్షవరౌ తదా తౌ || 4.37 ||

శాపావధిం బ్రహ్మసుతేన దత్తం
 సంప్రాప్య తౌ శౌరిసమాగమేన |
 దేహేన దివ్యేన విదీప్యమానౌ
 స్తుత్వా హరిం ధామ సమీయతుః స్వం || 4.38 ||

అదృష్టపూర్వం భువి పూతనాదేః
 ఉదంతముత్పాతముదీక్షమాణాః |
 సమేత్య గోపాః సహ మాధవేన
 బృందావనం సత్వరమభ్యగచ్ఛన్ || 4.39 ||

యేనౌషధీనామధిపం పురస్తాత్
 ఆహ్లాదహేతుం జగతామకార్షీత్ |
 తేనైవ దధ్యౌ మనసా వనం తత్
 కృష్ణో గవాం క్షేమసమృద్ధిమిచ్ఛన్ || 4.40 ||

అనుగ్రహాభేరివ వీచిభేదైః
 ఆప్యాయయామాస శుభైరపాంగైః |
 వనం పృథివ్యా ఇవ యౌవనం తత్
 గోష్ఠా సతాం గోధనవంశచంద్రః || 4.41 ||

ఆసీన్నిషేవ్యా పృథివీ పశూనాం
 పుండ్రేక్షురమ్యాణి తృణాన్యభూవన్ |
 తస్మిన్నరణ్యే తరుభిః ప్రపేదే
 కల్పద్రుమాణామనుకల్పభావః || 4.42 ||

అదృష్టపూర్వైరధికాం విశేషైః
 ఆలక్ష్య వన్యామమరేంద్రమాన్యాం |
 నందోపనందప్రముఖైర్ననందే
 నాకాధిరూఢైరివ నాథభూమ్నా || 4.43 ||

దైత్యైస్తృణావర్తముఖైరయత్నాత్
 ముహుర్నిరస్తైర్ముదితో ముకుందః |
 అభుంక్త రామేణ సహాద్భుతం తత్
 పుణ్యం వనం పుణ్యజనేంద్రమాన్యం || 4.44 ||

సపక్షైలాసనిభస్య గోపాః
 బకస్య పక్షాన్ అభితో బబంధుః |
 వనే తదన్యానపి ఘోరవృత్తీన్
 క్షేప్తం ప్రవృత్తా ఇవ కేతుమాలాః || 4.45 ||

పురస్కృతం మంగలగీతవాద్యైః
 పుంసః ప్రసత్త్యై జగతాం ప్రసూతేః |
 కయాఽపి తత్ర స్పృహయాఽన్వతిష్ఠన్
 కన్యావ్రతం కించన గోపకన్యాః || 4.46 ||

నిశాత్యయస్నానసముద్యతానాం
 నిక్షిప్తమాభీరకిశోరికాణాం |
 కూలాదుపాదాయ దుకూలజాలం
 కుందాధిరూఢో ముముదే ముకుందః || 4.47 ||

స చైకహస్తప్రణతిం విధూన్వన్
 క్షౌమార్థినీనాం హరిరంగనానాం ।
 అన్యోన్యహస్తార్పణసంప్రవృత్తం
 ఆసాం జహాసాంజలిమప్యపూర్వం ॥ 4.48 ॥

స చాఽఽత్మచండాతకమాత్రభాజాం
 క్షౌమార్థినీనాం స్వయమర్థ్యమానైః ।
 అనన్యహస్తార్పణసంప్రవృత్తైః
 తాసాం జహాసాంజలిభిస్తదీయైః ॥ 4.49 ॥

ప్రసుప్తముద్బోధయతా పరత్వం
 వీరశ్రియో విభ్రమమండనేన ।
 నీలాదినిర్వేశనిధానధామ్నా
 నాథో బభాసే నవయావనేన ॥ 4.50 ॥

విహారపర్వక్రమచారు శౌరేః
 కల్యం వయః కామగృహీతియోగ్యం ।
 మనోభిరాస్వాద్యతమం ప్రపేదే
 మాధుర్యమిక్షోరివ మధ్యభాగః ॥ 4.51 ॥

సమాశ్రితాం విభ్రమసైన్యభేదైః
 కాంత్యా స్వయా కల్పితచారువప్రాం ।
 వ్రజస్త్రీయః కృష్ణమయీం వ్యజానన్
 క్రీడార్గలాం క్షేమపురీమపూర్వ్యాం ॥ 4.52 ॥

వంశస్వనో వత్సవిహారపాంసుః
 సంధ్యాగమస్తస్య చ వన్యవేషః ।
 ఆయాతి కృష్ణే వ్రజసుందరీణాం
 ఆసీచ్ఛతుస్కంధమనంగసైన్యం ॥ 4.53 ॥

అనుశ్రవాణామవతంసభూతం
 బర్హావతంసేన విభూషయంతీ |
 అదివ్యయా చర్మదృశైవ గోపీ
 సమాధిభాజామభజత్ సమాధిం || 4.54 ||

కలాపినాం కల్పితమాల్యభావైః
 పత్తైస్తదా పత్రలదేహకాంతిం |
 అవాప్య సంచారితమాలమాద్యం
 ఛాయాత్మతాం ప్రాపురివాస్య గావః || 4.55 ||

వితన్వతా మాన్మథమింద్రజాలం
 పింఛేన తాపింఛనిభో బభాసే |
 అనేకరత్నప్రభవేన ధామ్నా
 శారాత్మనా శైల ఇవేంద్రనీలః || 4.56 ||

ముపలః స్పృశంతీ ముముదే యశోదా
 ముగ్ధాంగనామోహనవాంశికేన |
 మనీషిణాం మాంగలికేన యూనా
 మౌలౌ ధృతాం మండనబర్హమాలాం || 4.57 ||

కృతాస్పదా కృష్ణభుజాంతరాలే
 ప్రాలంబబర్హావలిరాబభాసే |
 విశుద్ధహేమద్యుతిరభీకన్యా
 శ్యామాయమానేవ తదంగకాంత్యా || 4.58 ||

సాచీకృతాని ప్రణయత్రపాభ్యాం
 వ్యావృత్తరాజీవనిభాని శౌరిః |
 సభ్రూవిలాసాని దదర్శ తాసాం
 వక్త్రాణి వాచాలవిలోచనాని || 4.59 ||

నిరంకుశస్నేహరసానువిధాన్
 నిష్పందమందాలసనిర్నిమేషాన్ |
 వంశేన కృష్ణః ప్రతిసంబభాషే
 వార్తాహరాన్ వామదృశాం కటాక్షాన్ || 4.60 ||

అశిక్షితం తుంబురునారదాద్యైః
 ఆభీరనాట్యం నవమాస్థితేన |
 జగే సలీలం జగదేకధామ్నా
 రాగాభినా రంజయతేవ విశ్వం || 4.61 ||

అపత్రపాసైకతమాశ్రితానాం
 రాగోదధౌ కృష్ణముఖేందునున్నే |
 హస్తావలంబో న బభూవ తాసాం
 ఉత్పక్ష్మణాముత్కలికాప్లుతానాం || 4.62 ||

అయంత్రితస్వైరగతిః స తాసాం
 సంభావితానాం కరపుష్కరేణ |
 ప్రస్విన్నగండః ప్రణయీ చకాశే
 మధ్యే వశానామివ వారణేంద్రః || 4.63 ||

విమోహనే వల్లవగేహినీనాం
 న బ్రహ్మచర్యం బిభిదే తదీయం |
 సంపత్యతే బాలకజీవనం తత్
 సత్యేన యేనైవ సతాం సమక్షం || 4.64 ||

స్వసంభవం కృష్ణమవేక్షమాణః
 బంధుప్రసూతం చ బలం వ్రజేశః |
 నిసర్గమైత్యా నియతైకభావౌ
 న్యయుంక్త తౌ వత్సకులాని గోప్తుం || 4.65 ||

అనన్యతంత్రః స్వయమేవ దేవాన్
 పద్మాసనాదీన్ ప్రజనయ్య రక్షన్ |
 స రక్షకః సీరభృతా సహౌఽఽసీత్
 నేతా గవాం నందనియోగవర్తీ || 4.66 ||

కథం వ్రజేచ్ఛర్కరిలాన్ ప్రదేశాన్
 పద్భ్యామసౌ పల్లవకోమలాభ్యాం |
 ఇతి స్నుతస్తన్యరసా యశోదా
 చింతార్ణవే న ప్లవమన్వవిందత్ || 4.67 ||

విహారవిత్రాసితదుష్టసత్త్వై
 మృగేంద్రపోతావివ ధీరచేష్టా |
 బభూవతుః శాశ్వతికేన భూమ్నా
 బాలౌ యువానావివ తౌ బలాఢ్యౌ || 4.68 ||

సిందూరితౌ వత్సపరాగజాలైః
 సితాసితౌ బాలగజావివ ద్యౌ |
 ఉదారలీలావుపలక్ష్య గోప్యః
 సర్వాస్తదాఽనన్యవశా బభూవుః || 4.69 ||

గోపాయమానే పురుషే పరస్మిన్
 గోరూపతాం వేదగిరో భజంత్యః |
 భవ్యైరసేవంత పదం తదీయం
 స్తోభప్రతిచ్ఛందనిభైః స్వశబ్దైః || 4.70 ||

అబాలిశో బాలిశవత్ప్రజానాం
 ప్రఖ్యాపయన్నాత్మని పారతంత్ర్యం |
 న్యదర్శయత్ విశ్వపతిః పశూనాం
 బంధే చ మోక్షే చ నిజం ప్రభుత్వం || 4.71 ||

ఆత్మోపమర్దేఽప్యనుమోదమానాత్
 ఆత్మాధికం పాలయతశ్చ వత్సాన్ |
 గావస్తదానీమనఘామవిందన్
 వాత్సల్యశిక్షామివ వాసుదేవాత్ || 4.72 ||

యోఽసావనంతప్రముఖైరనంతైః
 నిర్విశ్యతే నిత్యమనంతభూమా |
 వైమానికానాం ప్రథమః స దేవః
 వత్సైరలేలిహ్యత వత్సలాత్మా || 4.73 ||

మహీయసా మండితపాణిపద్మం
 దధ్యన్నసారేణ మధుప్లుతేన |
 దృష్ట్వా ననందుః క్షుధయాఽన్వితాస్తం
 వత్సానుచర్యాసు వయస్యగోపాః || 4.74 ||

స్వాదూని వన్యాని ఫలాని తైస్తైః
 స్నిగ్ధైరుపానీయ నిదర్శితాని |
 రామాయ పూర్వం ప్రతిపాద్య శేషైః
 స పిప్రియే సాదరభుజ్యమానైః || 4.75 ||

తాభ్యాం తదా నందనిదేశితాభ్యాం
 రక్షావతీం రామజనార్దనాభ్యాం |
 విశేషభోగ్యామభజత్ విభూతిం
 బృందావనం వ్యాప్యతథేనుబృందం || 4.76 ||

అగాధకాసారమహీనశప్పం
 అతీక్ష్ణసూర్యం తదచండవౌతం |
 ప్రచ్ఛాయనిద్రాయిత ధేనువత్సం
 ప్రౌఢే నిదాఘేఽపి బభూవ భోగ్యం || 4.77 ||

న వ్యాధిపీడా న చ దైత్యశంకా
 నాసీత్ గవాం వ్యాఘ్రభయం చ తస్మిన్ |
 స్వబాహుకల్పేన బలేన సార్థం
 నారాయణే రక్షతి నందలక్ష్మీం || 4.78 ||

నిరీతయస్తే నిరపాయవాంఛాః
 నిశ్చేయసాదప్యధికప్రమోదాః |
 ప్రపేదిరేఽపూర్వయుగానుభూతిం
 గోపాస్తదా గోప్తరి వాసుదేవే || 4.79 ||

వత్సానుచర్యాచతురస్య కాలే
 వంశస్వనైః కర్ణసుధాం విధాతుః |
 గతాగతప్రాణదశామవిందన్
 గోపీజనాస్తస్య గతాగతేషు || 4.80 ||

ఆఘ్రాతవర్తమానమరణ్యభాగే -
 ష్వారణ్యకైరాశ్రితధేనుభావైః |
 కేనాపి తస్యాపహృతం కిరీటం
 ప్రత్యాహరన్ ప్రేక్షత పత్రినాథః || 4.81 ||

దేవస్య దుగ్ధోదశయస్య దైత్యాత్
 వైరోచనాద్వ్యాలభుజోపనీతః |
 కృష్ణస్య మౌలౌ కృతబర్హచూడే
 న్యస్తః కిరీటో నిబిడీబభూవ || 4.82 ||

సమాహితైరగ్నిషు యాయజుకైః
 ఆధీయమానాని హవీంషి భోక్తా |
 భక్తైకలభ్యో భగవాన్ కదాచిత్
 పత్నీభిరానీతమభుంక్త భోజ్యం || 4.83 ||

కరాంబుజస్పర్శనిమీలితాక్షాన్
 ఆమర్శనైరాకలితార్థనిద్రాన్ |
 వత్సాననన్యాభిముఖాన్ స మేనే
 ప్రహ్వకృతీన్ భక్తిభరావనమ్రాన్ || 4.84 ||

రోమంథఫేనాంచితస్పృక్విభాగైః
 అస్పందనైరర్థనిమీలితాక్షైః |
 అనాదృతస్తన్యరసైర్ముకుందః
 కంఠాయితైర్నిర్వృతిమాప వత్సైః || 4.85 ||

సిషేవిరే శాద్వలితాన్ ప్రదేశాన్
 కృష్ణస్య ధామ్నా మణిమేచకేన |
 వసుంధరాయామపి కేవలాయాం
 వ్యాపారయంతో వదనాని వత్సాః || 4.86 ||

నవప్రసూతాః స తదా వనాంతే
 పయస్వినీరప్రతిమానదోహః |
 పరిభ్రమశ్రాంతపదాన్ అదూరాత్
 ప్రత్యాగతాన్ పాయయతే స్మ వత్సాన్ || 4.87 ||

నివిశ్య మూలేషు వనద్రుమాణాం
 నిద్రాయితానాం నిజతర్ణకానాం |
 అంగాని గాః సాదరమాలిహంతీః
 అమంస్త సంభావ్యగుణాః స్వమాతుః || 4.88 ||

స నైచికిః ప్రత్యహమాతపాంతే
 ప్రత్యుక్తఘోషా ఇవ వత్సనాదైః |
 మధూని వంశధ్వనిభిః ప్రయచ్ఛన్
 నినాయ భూయోఽపి నివాసభూమిం || 4.89 ||

సమావ్రజన్ విశ్వపతిర్వజాంతం
 గోభిః సమం గోపవిలాసినీనాం |
 ఉల్లాసహేతుః స బభూవ దూరాత్
 ఉద్యన్ వివస్వానివ పద్మినీనాం || 4.90 ||

నివర్తయన్ గోకులమాత్తవంశో
 మందాయమానే దివసే ముకుందః |
 ప్రియాదృశాం పారణయా స్వకాంత్యా
 బర్హావృతం వ్యాతనుతేవ విశ్వం || 4.91 ||

బాలం తరుణ్యస్తరుణం చ బాలాః
 తమన్స్వరజ్యంత సమానభావాః |
 తదద్భుతం తస్య విలోభనం వా
 తస్యైవ సర్వార్థరసాత్మతా వా || 4.92 ||

అవేదిషాతాం పృథుకౌ పితృభ్యాం
 తారుణ్యపూర్ణౌ తరుణీజనేన |
 వృద్ధౌ పురావృత్తవిశేషవిద్భిః
 క్షప్తేంద్రజాలావివ రామకృష్ణౌ || 4.93 ||

అథాపదానం మదనస్య దాతుం
 ఆదాతుమాలోకయతాం మనాంసి |
 నవం వయో నాథసమం ప్రపేదే
 గుణోత్తరం గోపకుమారికాభిః || 4.94 ||

అనంగసింధోరమృతప్రథిమ్నా
 రసస్య దివ్యేన రసాయనేన |
 మహీయసీం ప్రీతిమవాప తాసాం
 యోగీ మహాన్ యౌవనసంభవేన || 4.95 ||

విజృంభమాణస్తనకుడ్యులూనాం
 వ్యక్తోన్మిషద్విభ్రమసౌరభాణాం ।
 మధువ్రతత్వం మధురాకృతీనాం
 లేభే లతానామివ వల్లవీనాం ॥ 4.96 ॥

అతిప్రసంగాదవధీరయంత్యా
 ప్రాచీనయా సంయమితో నియత్యా ।
 పాంచాలకన్యామివ పంచభుక్తాం
 ధర్మః సతీరాదృత తాదృశీస్తాః ॥ 4.97 ॥

దిశాగజానామివ శాక్వరాణాం
 శృంగారనిర్భిన్నశిలోచ్చయానాం ।
 స తాదృశా బాహుబలేన కంఠాన్
 నిపీడ్య లేభే పణితేన నీలాం ॥ 4.98 ॥

కరేణ దంభోలికరోరతుంగాన్
 దేహాన్ పృథూన్ దానవదుర్వృషాణాం ।
 విమృద్య నూనం విదధే ముకుందః
 ప్రీయాస్తనస్పర్శవిహారయోగ్యాం ॥ 4.99 ॥

ఆత్మీయపర్యంకభుజంగకల్పౌ
 అక్షిప్యరక్షాపరిఘౌ పృథివ్యాః ।
 నీలోపధానీకరణాత్ స మేనే
 భూయిష్ఠధన్యౌ భుజపారిజాతౌ ॥ 4.100 ॥

రాగాదిరోగప్రతికారభూతం
 రసాయనం సర్వదశానుభావ్యం ।
 ఆసీదనుధ్యేయతమం మునీనాం
 దివ్యస్య పుంసో దయితోపభోగః ॥ 4.101 ॥

అనుద్రుతా నూనమనంగబాణైః
 సులోచనా లోచనభాగధేయం ।
 ప్రత్యగ్రహీషుః ప్రతిసన్నివృత్తం
 త్యక్తేతరైరక్షిభిరాత్మనా చ ॥ 4.102 ॥

వ్రజోపకంఠే విబుధానుభావోఽ
 గోపీజనైరాత్మగుణావదాత్తైః ।
 సమావృతో నందసుతశ్చకాశే
 తారాగణైరిందురివాంతరిక్షే ॥ 4.103 ॥

హత్వా సయాథం తృణరాజషండే
 రామాచ్యుతౌ రాసభదైత్యముగ్రం ।
 అతోషయేతాం భృశమాత్మభృత్యాన్
 స్వాద్యైః సుధాపిండనిభైః ఫలౌఘైః ॥ 4.104 ॥

కదాచిదాసాదితగోపవేషః
 క్రీడాకులే గోపకుమారబృందే ।
 స్కంధేన సంగృహ్య బలం బలీయాన్
 దైత్యః ప్రలంబో దివముత్పపాత ॥ 4.105 ॥

పపాత భూమౌ సహసా స దైత్యః
 తన్ముష్టినా తాడితశీర్ణమౌలిః ।
 మహేంద్రహస్తప్రహితేన పూర్వం
 వజ్రేణ నిర్భిన్న ఇవాచలేంద్రః ॥ 4.106 ॥

స్వవాససా క్షప్తకలంకలక్ష్మీః
 కాంత్యా దిశః చంద్రికయేవ లింపన్ ।
 రరాజ రామో దనుజే నిరస్తే
 స్వర్భానునా ముక్త ఇవోడురాజః ॥ 4.107 ॥

వినైవ రామేణ విభుః కదాచిత్
 సంచారయన్ ధేనుగణం సవత్సం |
 వనశ్రియా దూరవిలోభితాక్షః
 కంచిద్యయౌ కచ్ఛమదృష్టపూర్వం || 4.108 ||

యదృచ్ఛయా చారితధేనుచక్రః
 కూలాంతికే విశ్వజనానుకూలః |
 కలిందజాం కాలియపన్నగస్య
 క్ష్యేలోద్ధమైః కజ్జలితాం దదర్శ || 4.109 ||

విషాగ్నినా ముర్మురితప్రతానే
 వైరోచనీతీరవనావకాశే |
 అహీంద్రమాస్కందితుమధ్యరుక్షత్
 కాష్ఠాకృతిం కంచన నీపవృక్షం || 4.110 ||

మధుద్రవైరుల్బణహర్షబాష్పా
 రోమాంచితా కేసరజాలకేన |
 పత్రాంకురైశ్చిత్రతనుశ్చకాశే
 కృష్ణాశ్రితా శుష్కకదంబశాఖా || 4.111 ||

నిపత్య సంక్షిప్తపయోధికల్పే
 మహాహ్రదే మందరపోతరమ్యః |
 విషవ్యపోహాదమృతం విధాతుం
 స్వాదూదయం క్షోభయతి స్మ సింధుం || 4.112 ||

కృతాహతిః కృష్ణనిపాతవేగాత్
 ఆనద్ధరూపా వితతైస్తరంగైః |
 సర్పాపసారౌషధిసంప్రయుక్తా
 భేరీవ సా భీమతరం రరాస || 4.113 ||

ప్రసక్తకృష్ణద్యుతిభిస్తదీయైః
 పృషత్కణైరుత్పతితైః ప్రతూర్ణం |
 అదృశ్యతాఽఽద్యోతితమంతరిక్షం
 వీతాంధకారైరివ తారకౌఘైః || 4.114 ||

ఉదగ్రసంరంభముదీక్ష్వ భీతాః
 తార్క్ష్యధ్వజం తార్క్ష్యమివాఽఽపతంతం |
 ప్రపేదిరే సాగరమాశ్రితౌఘాః
 కాకోదరాః కాలీయమాత్రశేషాః || 4.115 ||

అథాంభసః కాలీయనాగముగ్రం
 వ్యాతాననం మృత్యుమివోజ్జిహానం |
 భోగేన బద్ధంతమపోహ్య శౌరిః
 ప్రవీష్వాకృతం తత్ఫణమారురోహ || 4.116 ||

సద్యో మహానీలమయీం ముకుందః
 సపద్మరాగామివ పాదపీఠీం |
 క్రామన్ ఫణాం కాలీయపన్నగస్య
 గ్రస్తోదితో భానురివాబభాసే || 4.117 ||

ఫణామణీనాం ప్రభయోపరక్తే
 ఖేలన్ బభౌ చక్రిణి చక్రపాణిః |
 ప్రదోషసిందూరితమంబువాహం
 ప్రాచేతసో నాగ ఇవోపమృద్నన్ || 4.118 ||

ప్రణేముషాం ప్రాణభృతాముదీర్ణం
 మనో వినేష్యన్ విషమాక్షవక్త్రం |
 అకల్పయత్ పన్నగమర్ధనేన
 ప్రాయేణ యోగ్యాం పతగేంద్రవాహః || 4.119 ||

తద్భోగబృందే యుగపన్ముకుందః
 చారీవిశేషేణ సమైక్షి నృత్యన్ |
 పర్యాకులే వీచిగణే పయోధేః
 సంక్రాంతబింబో బహుధేవ చంద్రః || 4.120 ||

తదుత్తమాంగం పరికల్ప్య రంగం
 తరంగనిష్పన్నమృదంగనాదం |
 ప్రశస్యమానస్త్రిదశైరకార్షత్
 అవ్యాహతామారభటీమనంతః || 4.121 ||

ఏకేన హస్తేన నిపీడ్య వాలం
 పాదేన చైకేన ఫణాముదగ్రాం |
 హరిస్తదా హంతుమియేష నాగం
 స ఏవ సంసారమివాశ్రితానాం || 4.122 ||

స పన్నగీనాం ప్రణిపాతభాజాం
 ద్రవీభవన్ దీనవిలాపభేదైః |
 ప్రసాదితః ప్రాదిత భర్తృభిక్షాం
 కిమస్య నః స్యాదపదం దయాయాః || 4.123 ||

లోలాపతచ్ఛరణలీలాహతిక్షరితహాలాహాలే నిజఫణే
 నృత్యంతమప్రతిఘకృత్యం తమప్రతిమమత్యంతచారువపుషం |
 దేవాదిభిః సమయసేవాదరత్వరితహేవాకఘోషముఖరైః
 దృష్టావధానమథ తుష్టావ శౌరిమహిరిష్టావరోధసహితః || 4.124 ||

హరిచరణసరోజన్యాసధన్యోత్తమాంగః
 శమితగరుడభీతిః సానుబంధః స నాగః |
 యుగవిరతిదశాయాం యోగనిద్రానురూపాం
 శరణమశరణః సన్ ప్రాప శయాం తదీయాం || 4.125 ||

వివిధమునిగణోపజీవ్యతీర్థా
 విగమితసర్పగణా పరేణ పుంసా |
 అభజత యమునా విశుద్ధిమగ్ర్యాం
 శమితబహిర్మతసంప్లవా త్రయీవ || 4.126 ||

అవధూతభుజంగసంగదోషా
 హరిణా సూర్యసుతా పవిత్రితా చ |
 అపి తత్పదజన్మనః సపత్న్యా
 బహుమంతవ్యతరా భృశం బభూవ || 4.127 ||

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే చతుర్థః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||